

BÁNFALVY Ferenc

Dálnoki ajtókeret 1609-ből

(Restaurátori feltárás jegyzőkönyve)

(Kivonat)

A Székely Nemzeti Múzeum 1609-ből datált dálnoki ajtókerete egy 1912. évi figyelmeztetésnek köszönhetően került a múzeumba. Anyaga tölgyfa, a restaurálási munka feltárta eredeti festését. A dálnoki ajtókeret restaurátori feltárására a miskolci HERMAN Ottó Múzeum és a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum együttműködésének keretében került sor.

*

Véssett felirat a szemöldökfán:

NICOL ZANIZ ANNO DOMINI

1609

DIE 4 DECEMB

ST

A tárgy a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum Néprajzi gyűjteményében, 3618-as leltári számon van nyilvántartva. Az ajtókeret méretei: M: 178 cm, Sz: 125 cm, V: 12 cm.

A datált ajtókeretet SZINTE Gábor említ 1912-ben megjelent írásában.¹ Az ő felhívását követően kerülhetett a múzeum tulajdonába.

Tölgyfából készült. Előlapján gérben, hátsó oldalán lapolással összeillesztett csomópontok alkotják két helyen átfúrt facsapos rögzítéssel. Ragasztónyomok nincsenek. A félgérelt csapolásnál az ajtótok baloldali oszlopszemöldökfa találkozásánál az oszlop gérelése hiányos. A jelenlegi küszöb feltehetőleg nem eredeti, hiszen a jelenlegi küszöb anyaga gyalulatlan fenyő palló. A küszöbnél asztaloskötés nincs, átütött szögekkel erősítették az ajtóoszlop bütüjéhez. A baloldali oszlopon hosszában végigfutó későbbi fenyőfa kiegészítés található. Az ajtóoszlopok

falhoz illeszkedő részeiben nútoltak (4–4 cm szélességi osztásban, nűtmélység 8 cm), bennük a fúrt lyukak szabálytalan elrendezettséűek. Feltehető, hogy a fúrt lyukakba illeszkedő, és a falba benyúló facsapok rögzítették az ajtótokot a fal síkjához.

Az ajtókeret szerkezetében és anyagában jó megtartású. Előlapján barna festékkel átfestett. Hátlapján szürkés-kék festék alapon mésszel borított.

A sötétbarna átfestésen – tisztítási próbákat követően – három kutatóablakot alakítottam ki.

A bal felső gérelés alatt a farkasfogak vörös festékkel festettek. A domborúan végigfutó, befelé hajló keretrész sötétzöld. A tok belső lapos élén világos sárga szín található. A fentivel megegyező vörös színt lehetett feltárni a lábazat alján lévő csigavonalas faragáson. Zöld színű eredeti festést találtam a faragott rész melletti lapos szakaszon. A tok jobb oldali oszlopán – a barna átfestés eltávolítását követően – a külső (fal felőli) lapos részen, a tok belső falcán is meglévő sárga szín került elő.

Mivel a festék kémiai vizsgálatára nem volt lehetőség, így csak tapasztalataim alapján feltételezem, hogy a megtalált festékek anyaga tempera. A kötőanyag megállapítására nem volt lehetőségem.

A barna átfestés eltávolításához metanol–diklór-metán (10–85%-os) keverékét, közömbösítésre terpentint használtam. Az ajtókeret hátoldalának tisztításához 10%-os ecetsav és zsíralkoholszulfonát oldata ajánlott, terpentines közömbösítéssel. A terpentin elpárolgását követően következhet a temperával való retusálás és az 5%-os Paraloid B 72-es felületkezelés.

A restaurálás befejezését követően fontos a tárgyat egyenletes páratartalmú és egyenletes hőmérsékletű helyiségben tartani.

A restaurált – datált – ajtókeret várhatóan a kutatóknak új adatként, a látogatóknak új élményként jelenhet meg a Székely Nemzeti Múzeum állandó kiállításán.

A dálnoki ajtókeret restaurátori feltárását, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum és a miskolci HERMAN Ottó Múzeum restaurátori együttműködésének keretében végeztem el.

Jegyzet

SZINTE Gábor: **Egy háromszáz éves székely ház.** In: Székely Egye-sületi Képes Naptár és Évkönyv az 1912-ik szökőévre (szerk. BENEDEK Elek), p. 48–49.

Ancadramentul de ușă din 1609 de la Dalnic (j. Covasna) (Raport de restaurare)

(Rezumat)

Ancadramentul de ușă de la Dalnic datat din 1609 a ajuns în colecția Muzeului Național Secuiesc în urma unei atenționări din 1912. A fost executat din lemn de stejar, iar restaurarea a scos în evidență culorile inițiale în care a fost vopsit cândva. Restaurarea începută face parte dintr-un program comun al Muzeului Ottó HERMAN din Miskolc (R. Ungară) și al Muzeului Național Secuiesc.

A Door-frame from Dálnok (Dalnic, Covasna County) from 1609

(Minutes of the Restoration)

(Abstract)

The door-frame from Dálnok dated 1609 is preserved in the Székely National Museum. It arrived there thanks to a notice made in 1912. Its material is oak and the restoration brought to light its original painting. The restoration was done by the specialists of the „HERMANN Ottó” Museum in Miskolc (Hungary), in a common project with the Székely National Museum.

